

Sygn. akt: I Ns 68/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2014 r.

Sąd Rejonowy w Nysie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego Remigiusz Drzewiecki

Protokolant: protokolant sądowy Joanna Pile-Syposz

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2014 r. na rozprawie w N.

sprawy z wniosku (...) Bank S.A. w W.

z udziałem B. C., G. S., E. N.

o stwierdzenie nabycia spadku po R. C.

w przedmiocie zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez uczestniczkę G. S.

postanawia:

zatwierdzić złożone przez uczestniczkę G. S. na rozprawie w dniu 11.04.2014 r. oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. C. .

UZASADNIENIE

Dnia 17 stycznia 2013 roku wnioskodawca (...) Bank S. A. z siedzibą w W. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po R. C., zmarłym w dniu 20 sierpnia 2006 roku w W., ostatnio stale zamieszkałym w N.. Jako uczestnika postępowania wskazał B. C..

Na rozprawie w dniu 27 listopada 2013 r. (k. 76-77) Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestniczki postępowania siostrę spadkodawcy G. S.. G. S. wskazała wówczas, że w Sądzie Rejonowym w Nysie w 2008 r. toczyła się już sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po R. C.. Wskazała też, że w tamtej sprawie złożyła pismo, że się zrzeka spadku po spadkodawcy.

Na rozprawie w dniu 29 stycznia 2014 r. (k. 86) uczestniczka G. S. oświadczyła, że chce złożyć oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie oraz oświadczenie o odrzuceniu spadku.

Na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2014 r. (k. 94) uczestniczka G. S. oświadczyła, iż uchyła się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. C. w terminie i jednocześnie złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po R. C..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca R. C. urodził się (...) w W.. Zmarł 20 sierpnia 2006 roku w W., a przed śmiercią stale zamieszkiwał w N.. W dacie śmierci spadkodawca był rozwiedziony. W ciągu swojego życia spadkodawca dwukrotnie pozostawał w związku małżeńskim. Pierwszą żoną spadkodawcy była I. D., z którą spadkodawca rozwiódł się. Ze związku tego spadkodawca nie miał dzieci. Drugą żoną spadkodawcy była J. Ł., z którą spadkodawca również rozwiódł się. Ze

związku małżeńskiego z J. Ł. spadkodawca miał jedno dziecko tj. W. C. (obecnie H.). Innych dzieci małżeńskich, pozamałżeńskich albo przysposobionych spadkodawca nie posiadał. W dacie śmierci spadkodawcy żyła jeszcze jego matka J. C.. Spadkodawca miał dwoje rodzeństwa tj. uczestniczkę G. S. oraz uczestniczkę B. C.. Spadkodawca nie pozostawił testamentu. Żaden ze spadkobierców nie składał oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po spadkodawcy, nie zrzekał się dziedziczenia po nim i nie został uznany za niegodnego do dziedziczenia. Matka spadkodawcy R. C. zmarła po spadkodawcy dnia 15 lutego 2011 r. i spadek po niej na podstawie testamentu odziedziczyła uczestniczka postępowania E. N..

Dowód: odpis zupełny aktu zgonu R. C. k. 10; zapewnienie spadkowe: G. S. k. 76-77.

W dniu (...) córka spadkodawcy R. C. tj. W. H. złożyła przed notariuszem C. S. w Kancelarii Notarialnej we W. oświadczenie o odrzuceniu spadku po spadkodawcy zarejestrowane w rep. A nr (...) Składając oświadczenie nie wskazała spadkobierców dziedziczących w dalszej kolejności po spadkodawcy. Podała, że nic jej nie wiadomo, by spadkodawca posiadał inne dzieci oraz by istniały jakieś testamenty spadkodawcy. Wskazała, że jest mężatką, ale nie ma dzieci. Notariusz przekazała wypis tego oświadczenia do Sądu Rejonowego w Nysie, gdzie zostało ono zarejestrowane pod sygn. akt I Ns 684/06. W sprawie tej Sąd o odrzuceniu spadku przez W. H. poinformował jedynie Gminę N..

Dowód: akta SR w Nysie I Ns 684/06: oświadczenie k. 3, zawiadomienie k. 6

W dniu 10 marca 2008 r. do Sądu Rejonowego w Nysie wpłynął pierwszy wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po spadkodawcy R. C.. Wniosek został złożony przez J. H.. Wnioskodawca wnosił o stwierdzenie, że spadek po R. C. nabyła w całości jego siostra G. S.. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że spadkodawca był bezdzietny i rozwiedziony, a jego rodzice już nie żyją. Wnioskodawca wskazał, że ma interes prawny w ustaleniu spadkobierców R. C., bowiem zmarły pozostawił m. in. (...), a wnioskodawca chce nabyć ten samochód. Na rozprawie dnia 4 czerwca 2008 r. wnioskodawca cofnął wniosek. Postanowieniem wydanym na tej rozprawie Sąd umorzył postępowanie w sprawie stwierdzenia nabycia spadku po R. C.. W piśmie z dnia 2 czerwca 2008 r., które wpłynęło do Sądu Rejonowego w Nysie dnia 16 czerwca 2008 r. G. S. wskazała, że nie będzie obecna na rozprawie dnia 4 czerwca 2008 r., bo jest osoba chorą i w trudnej sytuacji materialnej i przyjazd do N. nie wchodzi w rachubę. G. S. wskazała też, że w całości zrzeka się spadku po bracie R. C..

Dowód: akta SR w Nysie I Ns 220/08: wniosek k. 2, protokół rozprawy z 04.06.2008 r. k. 16, postanowienie z 4.06.2008 r. k. 17, pismo uczestniczki G. S. z 2.06.2008 r.

Uczestniczka G. S. myślała, że wystarczy złożyć takie oświadczenie jakie złożyła w sprawie I Ns 220/08, żeby nie dziedziczyć spadku po bracie R. C.. O tym, że jedyna córka spadkodawcy tj. W. H. odrzuciła spadek po R. C. uczestniczka G. S. dowiedziała się na pogrzebie swojej matki, która zmarła 15 lutego 2011 r. Uczestniczka nie wiedziała, że musi złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku po bracie. O tym, że błędnie nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po bracie uczestniczka dowiedziała się dopiero na rozprawie w niniejszej sprawie w dniu 27 listopada 2013 r.

Dowód: przesłuchanie uczestniczki G. S. k. 95)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek uczestniczki G. S. o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1019 § 1 k. c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Zgodnie zaś z art. 1019 § 2 k. c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Według zaś art. 1019 § 3 k. c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Przepis art. 690 k.p.c. stanowi zaś, że w razie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku sąd przeprowadza rozprawę. Jeżeli wskutek prawomocnego zatwierdzenia przez sąd uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, ulega zmianie krąg osób, co do których nabycie spadku zostało już stwierdzone albo zarejestrowany został akt poświadczenia dziedziczenia, sąd po przeprowadzeniu rozprawy zmienia z urzędu postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo uchyla zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia i orzeka w tym przedmiocie.

W niniejszej sprawie uczestniczka G. S. nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po bracie R. C. pod wpływem błędu. Uczestniczka wiedziała, że spadkodawca ma córkę – W. H.. Nie wiedziała o tym, że córka ta w dniu 28 września 2006 r. złożyła przed notariuszem C. S. w Kancelarii Notarialnej we W. oświadczenie o odrzuceniu spadku po spadkodawcy zarejestrowane w rep. A nr (...). W. H. nie wskazała uczestniczki G. S. jako spadkobiercy dziedziczącego w dalszej kolejności.

Zgodnie z art. 1015 § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. W przypadku braku oświadczenia spadkobiercy w terminie 6 miesięcy przyjmuje się, iż przyjął on spadek wprost. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.).

W niniejszej sprawie uczestniczka G. S. dowiedziała się o tytule swojego powołania do spadku tj. fakcie, że córka spadkodawcy odrzuciła spadek dopiero na pogrzebie matki spadkodawcy i uczestniczki, która zmarła 15 lutego 2011 r. Uczestniczka myślała jednak wtedy, że nie musi dokonywać żadnych czynności, bo w toczącej się pod sygn.. akt I Ns 220/08 przed Sadem Rejonowym w Nysie pierwszej sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po R. C. w dniu 2 czerwca 2008 r. złożyła pisemne oświadczenie, że w całości zrzeka się spadku po bracie R. C.. Wnioskodawczyni była przekonana, że to oświadczenie jest wystarczające do tego, by nie dziedziczyć po spadkodawcy i nie składała żadnych dodatkowych oświadczeń.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 29 listopada 2012 r. (II CSK 171/12 LEX nr 1294475) na gruncie art. 84 k.c. nie ma przeszkód do uznania za błąd prawnie doniosły nie tylko błędu co do faktów, ale i błędu co do prawa - jeżeli oczywiście dotyczy on treści czynności prawnej i jest istotny. Skutki przyjęcia spadku nie zamykają się wyłącznie w sferze prawnej spadkobiercy, lecz oddziałują silnie na stosunki prawne wielu innych osób. Wzgląd na to przemawia za uzależnieniem prawnej doniosłości błędu w zakresie zastosowania art. 1019 k.c. nie tylko od tego, aby dotyczył on treści przyjęcia spadku i był istotny, ale i od tego, aby nie stanowił następstwa niedołożenia należytej staranności przez spadkobiercę.

Z treści przepisu art. 84 § 1 k.c. wynika, że w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Zgodnie zaś z art. 84 § 2 k.c. można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny).

W niniejszej sprawie brak oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawcy po stronie uczestniczki G. S. wynikał z błędu spełniającego wyżej opisane kryteria. Był to błąd istotny. Uczestniczka nie wiedziała początkowo, że jest

powołana do spadku po bracie, bo brat miał córkę. O odrzuceniu spadku przez córkę spadkodawcy dowiedziała się dopiero na początku 2011 r. Wtedy jednak myślała, że nie musi składać żadnych oświadczeń o odrzuceniu spadku po bracie, bo w toczącej się kilka lat wcześniej sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po nim złożyła oświadczenie, że zrzeka się spadku po nim. Uczestniczka była pewna, że to oświadczenie zwolniło ją od dziedziczenia spadku po bracie. Uczestniczka nie jest prawnikiem. O tym, że pod wpływem błędu nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po bracie dowiedziała się dopiero w toku niniejszej sprawy w dniu 27 listopada 2013 r. i na kolejnej rozprawie, przed upływem terminu rocznego z art. 88 k.c. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie. Zdaniem Sądu nie można zarzucić uczestniczce, że błąd stanowił skutek niedołożenia przez nią należytej staranności. Uczestniczka bowiem w toku pierwszej sprawy o stwierdzenie spadku po bracie złożyła pisemne oświadczenie o zrzeczeniu się spadku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie powołanych wyżej przepisów prawa orzekł jak w postanowieniu.